YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO
22 päivänä kesäkuuta 1972 *

Asiassa 1/72,

jonka Tribunal du travail de Bruxelles on saattanut ETY:n perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen tässä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa

Rita Frilli, kotipaikka Bryssel,

vastaan

Belgian valtio

ennakkoratkaisun työntekijöiden vapaasta liikkuvuudesta yhteisön alueella 15 päivänä lokakuuta 1968 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1612/68 7 artiklan 2 kohdan sekä siirtotyöläisten sosiaaliturvasta 25 päivänä syyskuuta 1958 annetun neuvoston asetuksen N:o 3 2 artiklan 1 ja 3 kohdan tulkinnasta suhteessa vanhuksille taatusta toimeentulosta 1.4.1969 annettuun belgialaiseen lakiin,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN,

toimien kokoonpanossa: presidentti R. Lecourt, jaoston puheenjohtaja J. Mertens de Wilmars sekä tuomarit A. M. Donner, R. Monaco ja P. Pescatore (esittelevä tuomari),

julkisasiamies: H. Mayras,
kirjaaja: A. Van Houtte,

on antanut seuraavan

* Oikeudenkäymiskieli: ranska.

tuomion

1 Tribunal du travail de Bruxelles on esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle 16.12.1971 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 6.1.1972, ETY:n perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla ennakkoratkaisukysymyksiä työntekijöiden vapaasta liikkuvuudesta yhteisön alueella 15 päivänä lokakuuta 1968 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1612/68 (EYVL N:o L 257, s. 2) sekä siirtotyöläisten sosiaaliturvasta 25 päivänä syyskuuta 1958 annetun neuvoston asetuksen N:o 3 (EYVL 1958, s. 561) tiettyjen säännösten tulkinnasta suhteessa vanhuksille taatusta toimeentulosta 1.4.1969 annettuun belgialaiseen lakiin.

2 Ensinnäkin kyseinen kansallinen tuomioistuin kysyy, onko kyseisellä lailla taattu toimeentulo asetuksen (ETY) N:o 1612/68 7 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu sosiaalinen etu.

3 Seuraavaksi se kysyy, onko taattu toimeentulo maksuihin perustumattomana, vanhuksille myönnettynä valtion sosiaalietuutena asetuksen N:o 3 2 artiklan 1 kohdan c alakohdassa tarkoitettu vanhuusetuus vai osa kyseisen asetuksen 2 artiklan 3 kohdassa tarkoitettua sosiaalihuoltoa.

4 Kyseisen etuuden erityisluonteen huomioon ottaen on ensin tarkasteltava jälkimmäistä kysymystä, sillä taatun toimeentulon käsitteen sisältö suhteessa asetuksen (ETY) N:o 1612/68 7 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuihin sosiaalisiin etuihin voidaan määritellä vasta, kun on osoitettu, että kysymyksessä ei ole asetuksessa N:o 3 tarkoitettu sosiaaliturvaetuus.

5 Tribunal du travail'n tulkintakysymys koskee sellaista lakia, jonka tarkoituksena on taata tuen tarpeessa oleville, vähintään 65-vuotiaille miehille ja vähintään 60-vuotiaille naisille vähimmäistoimeentulo.

6 Tämä etu myönnetään Belgian kansalaisille sillä ainoalla ehdolla, että he asuvat Belgiassa.

7 Ulkomaalaiselle voidaan sitä vastoin myöntää tämä etuus ainoastaan edellyttäen, että hän on jonkin sellaisen maan kansalainen, jonka kanssa Belgia on tehnyt asiassa vastavuoroisuussopimuksen, ja että hän on tämän lisäksi tosiasiallisesti asunut Belgiassa vähintään ne viisi vuotta, jotka edeltävät taattuun toimeentuloon oikeuttavan iän saavuttamista.

8 Oikeudenkäyntiasiakirjoista ilmenee, että pääasian kantaja, joka on Italian kansalainen, joka lyhytaikaisen ammatillisen toiminnan johdosta saa palkatun työntekijän vanhuuseläkettä Belgiassa, täyttää laissa asetetut edellytykset – ellei Tribunal du travail'n aikomasta myöhemmin suoritettavasta tarkastuksesta muuta johdu – lukuun ottamatta vastavuoroisuuden edellytystä, sillä Italian ja Belgian välillä ei ole vastavuoroisuussopimusta.

9 Belgian laissa määrätty etuus on Tribunal du travail'ssa käsiteltävänä olevan asian ratkaisemista varten luokiteltava niiden perusteiden perusteella, jotka määrittävät asetuksen N:o 3 soveltamisalan, jotta voitaisiin selvittää, onko kyseisessä laissa säädettyä vastavuoroisuusedellytystä mahdollista soveltaa.

10 Vaikka yhteisöjen tuomioistuin ei ennakkoratkaisumenettelyn yhteydessä voi tulkita Belgian lakia, sillä on kuitenkin toimivalta esittää kansalliselle tuomioistuimelle sellaisia yhteisön oikeuden alaan kuuluvia tulkintakriteerejä, jotka voivat ohjata kansallista tuomioistuinta sen arvioidessa kyseisen kansallisen lain oikeusvaikutuksia.

11 Asetuksen N:o 3 1 artiklan b alakohdan mukaisesti kyseistä asetusta sovelletaan jäsenvaltioiden kaikkeen sellaiseen lainsäädäntöön, joka koskee 2 artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitettuja sosiaaliturvajärjestelmiä ja sosiaaliturvan aloja.

12 Sitä vastoin kyseisen artiklan 3 kohdan mukaan asetusta ei sovelleta sosiaalihuoltoon ja lääkinnälliseen huoltoon.

13 Vaikka asetuksen soveltamisen kannalta saattaisi olla toivottavaa tehdä selkeä erottelu sosiaaliturvaa koskevien ja sosiaalihuoltoa koskevien lakiin perustuvien järjestelmien välillä, ei voida sulkea pois mahdollisuutta, että tietty lainsäädäntö saattaa henkilöllisen soveltamisalansa, tavoitteidensa ja soveltamista koskevien yksityiskohtaisten sääntöjensä perusteella koskea samanaikaisesti molempia edellä mainittuja luokkia, jolloin sitä ei ole mahdollista luokitella yleispätevästi.

14 Vaikka taattua toimeentuloa koskeva lainsäädäntö tietyiltä ominaisuuksiltaan muistuttaa sosiaalihuoltoa – etenkin siltä osin kuin tarvetta pidetään siinä olennaisena soveltamiskriteerinä ja siltä osin kuin siinä ei edellytetä tietynpituista ammatillista toimintaa, vakuutettuna olemista tai maksujen suorittamista – se kuitenkin lähestyy sosiaaliturvaa sen vuoksi, että siinä on hylätty ajatus sosiaalihuollolle ominaisesta tapauskohtaisesta harkinnasta, minkä vuoksi etuuden saajat asetetaan sellaiseen laissa määriteltyyn asemaan, joka oikeuttaa

asetuksen N:o 3 2 artiklassa mainittuja vanhuuseläkkeitä vastaavaan etuuteen.

15 Koska etuuden saajien joukko on määritelty laajaksi, tällaisella lainsäädännöllä on todellisuudessa kaksi tehtävää: vähimmäistoimeentulon takaaminen kokonaan sosiaaliturvajärjestelmän ulkopuolelle jääneille henkilöille ja toimeentulon täydennyksen varmistaminen riittämättömien sosiaaliturvaetuuksien saajille.

16 Asetuksen N:o 3 2 artiklan 1 kohdan mukaisesti kyseistä asetusta sovelletaan kaikkiin vanhuusetuuksiin.

17 Kyseisen asetuksen 1 artiklan s alakohdan mukaisesti etuuksilla on laajimmassa merkityksessä tarkoitettava kaikkia etuuksia ja eläkkeitä kaikkine julkisista varoista maksettavine osineen sekä korotuksia, uudelleenarvioituja avustuksia ja lisäavustuksia.

18 Lainsäädännön säännökset, joiden mukaan kaikilla jäsenvaltiossa asuvilla vanhuksilla on oikeus lailla suojattuun vähimmäiseläkkeeseen, kuuluvat jäsenvaltiossa työskennelleen, siellä asuvan ja siellä eläkeoikeuden omaavan palkatun työntekijän tai tällaiseen rinnastettavan henkilön osalta perustamissopimuksen 51 artiklassa tarkoitetun sosiaaliturvan alaan ja tämän määräyksen soveltamiseksi annetun säännöstön alaan, vaikka tällaiset säännökset muiden etuuksiensaajaryhmien osalta mahdollisesti luokiteltaisiin toisin.

19 Vastavuoroisuussopimuksen puuttumiseen ei siis voida vedota tällaisen työntekijän edun vastaisesti, koska tällaisen sopimuksen edellyttäminen olisi yhteensopimatonta asetuksen N:o 3 8 artiklassa ilmaistun yhdenvertaisen kohtelun periaatteen kanssa, joka on yksi yhteisön oikeuden perusperiaatteista.

20 Vaikeudet, joita yhteisön säännöstön vuoksi voi aiheutua sellaisten sosiaalista suojaa koskevien yleisten järjestelmien soveltamisesta, jotka on suunniteltu koko väestön kattaviksi ja jotka perustuvat kansalaisuutta ja asumista koskeviin edellytyksiin, johtuvat väistämättä itse tällaisista järjestelmistä, joilla pyritään suojaamaan samanaikaisesti palkattuja työntekijöitä, jotka sellaisina kuuluvat sosiaaliturvan alaan, sekä henkilöitä, jotka eivät kuulu sosiaaliturvan piiriin.

21 Vaikka nämä vaikeudet voidaan kokonaisuudessaan ratkaista ainoastaan yhteisön lainsäädännöllisillä toimenpiteillä, tämä seikka ei kuitenkaan saa

vaikuttaa haitallisesti tuomioistuinten oikeuteen ja velvollisuuteen varmistaa siirtotyöläisten suojeleminen kaikissa tapauksissa, joissa se on mahdollista yhteisön sosiaalilainsäädännön periaatteita noudattaen, ilman että asianomaisen kansallisen lainsäädännön järjestelmään tästä syystä puututtaisiin.

22 Näin on ainakin silloin kun henkilö, joka katsotaan asetuksessa N:o 3 tarkoitetuksi palkatuksi työntekijäksi tai tällaiseen verrattavissa olevaksi henkilöksi, kuuluu jo aikaisemman ammatillisen toimintansa ansiosta sosiaaliturvajärjestelmän piiriin jäsenvaltiossa, jonka vähimmäistoimeentulon vanhuksille takaavaan lainsäädäntöön vedotaan.

23 Edeltävät seikat huomioon ottaen ei ole tarpeellista tarkastella Tribunal du travail'n esittämää ensimmäistä kysymystä.

Oikeudenkäyntikulut

24 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneelle Euroopan yhteisöjen komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi.

25 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe Tribunal du travail de Bruxellesissa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi Tribunal du travail de Bruxellesin asiana on päättää oikeudenkäyntikuluista.

Näillä perusteilla,

ottaen huomioon oikeudenkäyntiasiakirjat,

kuultuaan esittelevän tuomarin kertomuksen,

kuultuaan Belgian valtion, Italian tasavallan hallituksen ja Euroopan yhteisöjen komission esittämät suulliset huomautukset,

kuultuaan julkisasiamiehen ratkaisuehdotuksen,

ottaen huomioon Euroopan talousyhteisön perustamissopimuksen ja erityisesti sen 7, 49, 51 ja 177 artiklan,

ottaen huomioon siirtotyöläisten sosiaaliturvasta annetun neuvoston asetuksen N:o 3 ja erityisesti sen 1, 2 ja 8 artiklan,

ottaen huomioon Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen perussäännöstä tehdyn pöytäkirjan ja erityisesti sen 20 artiklan,

ottaen huomioon Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN

on ratkaissut Tribunal du travail de Bruxellesin (yhdennentoista jaoston) 16.12.1971 tekemällään päätöksellä esittämät kysymykset seuraavasti:

1) **Jäsenvaltion yleisesti sovellettavassa kansallisessa laissa säädettyä "taattua toimeentuloa", jolla annetaan kyseisessä jäsenvaltiossa asuville vanhuksille oikeus vähimmäiseläkkeeseen, on pidettävä asetuksessa N:o 3 tarkoitettujen sellaisten palkattujen työntekijöiden ja heihin rinnastettavissa olevien henkilöiden osalta, joilla on oikeus eläkkeeseen kyseisessä valtiossa, kyseisen asetuksen 2 artiklan 1 kohdan c alakohdassa tarkoitettuna vanhuusetuutena.**

2) **Tällaisen etuuden myöntäminen nämä ehdot täyttävälle ulkomaalaiselle työntekijälle ei voi riippua vastavuoroisuussopimuksen olemassaolosta sen jäsenvaltion kanssa, jonka kansalainen kyseinen työntekijä on.**

Lecourt Mertens de Wilmars

Donner Monaco Pescatore

Julistettiin Luxemburgissa 22 päivänä kesäkuuta 1972.

A. Van Houtte
kirjaaja

R. Lecourt
presidentti